

Örtofta kyrka

55.7860, 13.2448

På en tavla som sitter över huvudingången till Örtofta kyrka kan vi läsa att kyrkan byggdes 1862 av den dåvarande kyrkans patronus, greve Henrik Dücker på Örtofta slott.

Patronatsrätten hade sina rötter i medeltiden, och innebar vanligen som här att en adlig ägare till en sätesgård inom församlingen åtagit sig ekonomiska förpliktelser för kyrkobyggnaden, mot att i gengäld bland annat få rätt att utse och tillsätta kyrkans präst.

Med tiden började patronatsrätten framstå som alltmer orimlig och förlegad, och när den avskaffades helt 1922 fanns det endast 120 patronatsrättigheter i Sverige.

Örtofta kyrka byggdes som ersättning för en tidigare äldre kyrka som uppfördes någon gång på 1100-talet. Den romanska kyrkan hette då Väggarps kyrka, men döptes senare om till Örtofta kyrka trots att ortsnamnet Väggarp ännu lever kvar.

Av denna första kyrka återstår endast nedre delen av det kraftiga tornet. Detta parti byggdes eller ombyggdes 1639, ett årtal som alltjämt finns infällt på tornmuren tillsammans med initialerna BL-HR-MS, som syftar på dåvarande ägaren till Örtofta slott Henrik Ramel och dennes båda hustrur Brita Lunge och Margareta Skeel.

När kyrkan 1952 genomgick en omfattande renovering påträffades grundrester till den medeltida föregångaren på platsen. Det framgick att den på 1800-talet rivna kyrkan ursprungligen bestått av ett litet långhus med rakavslutat kor och varit uppförd i sandsten. Senare hade kyrkan fått torn samt vapenhus i söder.

Man påträffades också en sandstenskvader med ett stenhuggarmärke. Stenen är idag placerad utomhus vid långhusets nordvästra hörn.

Altartavlan är målad 1927 av konstnär Anders Waldur från Vallkärra, och är en kopia av Leonardo da Vincis berömda "Den sista nattvarden", som i original finns på en vägg i klostret Santa Maria delle Grazie i Milano.

Till en början hängde altartavlan på sakristians vägg, men då placeringen inte ansågs passande fick domkyrkoarkitekt Theodor Wåhlin i uppdrag att rita ett nytt altare och omfattning till den nya altartavlan. 1930 restaurerades kyrkan efter Wåhlins ritningar och altartavlan fick sin nuvarande placering.

Dopfunten i sandsten är från 1100-talet, tillverkad av Mårten Stenmästare, som också gjorde stenarbeten när Lunds domkyrka byggdes. På kantens övre sida på dopfunten fins en runskrift som lyder ungefär: "Martin mik giardi", vilket ska uttydas "Mårten gjorde mig". Dopfatet i mässing härrör från 1600-talet.

De två stora ljuskronor som hänger i taket är skänkta av grevinnan Eva Dücker, som var den sista av sin ätt.

Predikstolen tillverkades 1862 efter ritningar av Abraham Pettersson.

Intill predikstolen står en gammal trädgårdsstol från slutet av 1600-talet.

Orgeln som har 13 stämmor fördelade på två manualer och pedal, byggdes ursprungligen 1863 av Olsen och Lundahl men byggdes om 1936 av A Mårtenssons orgelfabrik i Lund.

Stora kyrkklockan göts i malm 1949 och lilla kyrkklockan omgjöts i Malmö 1802 av Lars Olofsson.

Källor:

Webb: Svenska kyrkan i Eslöv.

Webb: Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister.

Pdf: "Örtofta kyrka - Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning." Lunds stift 2016 Max Laserna.

Pdf: "Örtofta slott vid Bråån - Kulturhistorisk utredning i samband med våtmarksprojekt 2010". Kristina Nilén.

Regionmuseet Kristianstad.